

ERDÉLYI GAZDA

ALTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
(„Köznevelődés” nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
Ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek,
valamint a reklamatiók.
Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

TARTALOM.

Heremag tisztítás és értékesítés.
Mezőgazdasági érdekképviselet. I. Sipeki Balás Árpád.
A közönséges lucerna (medicago sativa) termesztése. Asványi Lajos.
A világ buzaszüksége.
Néhány szó a csicsóka termeléséről.
Lóversenyek Kolozsvár mellett.
Irodalom.
Magyarország iparosainak és kereskedőinek legújabb czimtára.
Vegyesek.
Uj eljárás vászonneműek mosására. — A falak szárazon tartása. — Hektograf-anyag előállítása. — A kecskeméti baracz. — Faiskolakezelők jutalmazása. —
Piaczi értesítő.

Heremag tisztítás és értékesítés.

Az erdélyi gazdasági egylet heremag tisztító raktárába már érkeznek a lóheremag küldemények. Midőn ezt itten jelezzük és a termelők figyelmét ezen ő éretük létesített tisztító raktárra felhívjuk s annak igénybe vételét ajánljuk; egyuttal tudatunk kell azt is, hogy tekintélyes nagy külföldi czégek fordultak már is tisztító raktárunkhoz heremag végett, melyek bizonyára sokkal jobb árakat fognak adni a kereskedelmi áruvá tisztított heremagért, mint a faluzó sensálok és csak sajnálni tudjuk, hogy sokan sietve elvesztegették drága terményüket.

A heremag-tisztító raktár felügyelősége.

Mezőgazdasági érdekképviselet.

I.

Földmívelési ministerünk mindenben törekedvén hazánk mezőgazdasági ügyét előbbre vinni, az ennek érdekei képviseletére hivatott gazdasági egyletekre is kiterjesztette a figyelmét s meggyőződve, hogy ezek legtöbbször a hozzájuk kötött várakozásnak meg nem felel, czélul tűzte a mezőgazdasági érdekképviselet helyes megszervezését.

E végből, hogy a külföld ez irányu legfejlettebb viszonyai is ismertek legyenek, a magyar-óvári gazdasági akadémia igazgatóját Sipeki Ba-

lász Arpád kir. tanácsost ezek tanulmányozására Délmetországba küldötte; a ki ezen tanulmány utjáról „Délmetország mezőgazdasági viszonyainak vázlata; különös tekintettel gazdasági egyesületei szervezetére és működésére” czímen tüzetes jelentést terjesztett a minister elé.

A tanulmány Bajorország, Württemberg és a Badeni Nagyhercegségre terjedt és a jelentésből látjuk, hogy a mezőgazdasági érdekképviselet szervezete ott ugyanaz, mint a hogyan az erdélyi gazdasági egylet azt hazánkban szervezni ezen év tavaszán javaslatba hozta

Az itt jelzett jelentésből közöljük a „befejezés és javaslatok” egy részét, mint legérdekesebbet és tanulságosat, a mint következik:

Saját személyes és legközelebbi környezetének érdekeit képviselni senki sincsen inkább hivatva, mint minden mezőgazda önmaga.

Érdekeit azonban csak akkor képviselheti a mezőgazda önmaga, ha alkalma nyílik arra, hogy azt megfelelő módon és eredmény kilátásával teheti.

Ennek meg vannak a maga nagy nehézségei, mert a mezőgazda foglalkozása és egész életmódja oly természetű, mely a közös érdekek ápolása elé akadályokat gördít. Azonkívül a mezőgazdasággal foglalkozók műveltségi állapotában és ebből eredő felfogásaikban oly nagy a különbség, hogy a közös érdekek feltüntetése nem könnyű feladat, mi a gazdai osztályok egyértelmű eljárását gátolja és látszólag lehetetlenné teszi. Pedig a gazdai osztályok tagadhatatlanul fennálló közös céljai feltalálásának, kitűzésének és megközelítésének kivált oly országban, melyben minden érdekek a mezőgazdaság körül csoportosul, úgy állami, valamint társadalmi, főleg azonban mezőgazdasági szempontból elsőrendű fontosságu minden itt érintett tényezőre nézve.

Azok az okok, melyek miatt a mezőgazdák, kivált pedig azok, kik gazdaságukat saját maguk kezelik, az egyleti működéstől tartózkodnak, nem egykönnyen változtathatók meg. A gazdak tehát általában véve csekély hajlamot mutatnak az egyleti életre, a tömörülés szükséges és hasznos voltának elismeréséhez pedig a foglalkozás természetéből eredő nehézség leküzdésén kívül bizonyos műveltségi fok szükséges, mely nélkül az erre való belátás hiányzik és különben az egyleti életet meddővé vagy lehetetlenné teszi.

Innét van az, hogy az egyleti tevékenységnek csak a művelt, tanult gazdák nyerhetők meg, a mezőgazdák zömét alkotó kisbirtokos köznép ellenben az erre való serkentést bizalmatlanul fogadja és attól, ha csak iránta jó akaratot ta-

nusító, rá erkölcsi hatást gyakorló értelmiség nem vezet bele, határozottan idegenkedik.

De föltéve, hogy ily, a nép előtt tekintélynek örvendő értelmiség nem hiányzik is, a kisbirtokosság csak azon esetben hajlandó gazdasági egyesületbe lépni, ha az nem kíván tőle magas tagdíjt belépése után csakhamar hasznót lát és főleg, ha ezáltal sorsosai köréből nem kénytelen kilépni, hanem megszokott környezetében maradhat, továbbá községe határán túl nem igen kell kimozdulnia.

Minden oly egyleti szervezet, mely az éppen felsorolt föltételeket nem zárja magába, a kisbirtokosokra nézve eltéveszti hatását.

Évtizedek tanúsága bizonyítja, hogy vidéki gazdasági egyesületeink, holott mindenfelé és többféle kísérletet tettek a végből, hogy a köznépet magukhoz vonják, nem tudtak kellő eredményre jutni és csak ritka helyen sikerült a kisbirtokosság csekély töredékét az egyleti ügyek iránti részvétlenség és közönyösségből kimozdítani, pedig biztatásban és ígéretekben nem volt hiány.

E balsiker okát véleményem szerint főleg a vidéki gazdasági egyesületek e szempontból hibás alapszabályaiban s egész szervezetükben kell keresnünk.

Az egyesületek alapszabályaikban nem tudtak a köznép természetével és gondolkozásmódjával számot vetni és minthogy az nem alkalmazkodott az alapszabályokhoz, az egylet s a kisbirtokosság között nem jött létre az a kapocs, mely az érdekeket kölcsönösen előmozdította s az ügynek javára vált volna.

Egyleteink alapszabályai és egész szervezete csaknem kivétel nélkül olyan, hogy azok leginkább a nagy- s középbirtok érdekeit szolgálják, de mint a példa mutatja, azt sem mindenütt eredményesen tették és teszik. Köztudomásu dolog, hogy a nemzetre gyakorolt politikai nyomás megszüntése a gazdasági egyletek azelőtt pezsdülő életét sok helyen érezhetően lohasztotta és az alkotmányos szabadság, a helyett, hogy az egyleti működésben való kedvet élesztette volna, sajnós apatiának nyitott tért.

Nyilvánvalónak bizonyult tehát, hogy a gazdasági egyletek azelőtt sürü látogatottsága nem egészen a gazdasági érdekek felkarolásának volt szentelve.

A mezőgazdák osztályai közül egyik sem szorult annyira arra, hogy érdekei egylet útján előmozdittassanak és gazdálkodásának számos akadályai annak segélyével elháríttassanak, mint a kisbirtokos osztály.

A magas kormány kezdeményezése folytán alapított

„HUNGARIA” MŰTRÁGYA-, KÉNSAV- ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kőművesi minőségű műtrágyáit: esontliszt-, spodium-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt esontlisztet, Thomassalakat, chilisalétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgálicot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V., Erzsébet tér 9. sz. II. emelet, hová levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Mindennemű

műtrágya.

Thomas-
salak.

A közép- és még inkább a nagybirtokosok úgy intelligentiájuk, valamint befolyásukkal a kormányzatra s a társadalomra, oly helyzet alakulását idézhetik elő, mely mellett érdekeiket lehetőleg megóvhatják s e törekvéseikben függetlenebb mozgást fejthetnek ki. Ha nagy- vagy középbirtokos nem jól viszi gazdaságát, ennek okát még idejekorán felismerve, többnyire nem nagy nehézséggel változtathat azon és felkeresheti azokat a segélyforrásokat, melyek bajai megszüntetésére neki alkalmasnak tetszenek és ha azokat helytelenül választotta meg, ezért főleg saját magát okozhatja.

A kisbirtokos azonban legtöbbször nem tud segíteni magán, miben részint tudatlansága, részint gyámoltalansága gátolja és ha magasabb, állami jól felfogott szempontból nem támogatják a tehetetlen kisbirtokost, akkor a közigazgatás é nagyfotosságu tényezője nem teljesíti és magára hagyatottan sohasem teljesítheti az állami életben a neki jutó fontos feladatot.

A művelt külföldön és nevezetesen Németországban már régóta az a meggyőződés vert gyökeret, hogy a köznépgazdálkodásának módja döntő befolyást gyakorol az állami élet alakulására és mint az általam ismertett Dél-németország három államának példája mutatja, kormányai közreműködésével és hathatós támogatásával, többszöri javítással oly szervezetet adtak a gazdasági egyleti ügynek, hogy annak keretében a mezőgazdaság minden osztálya, nevezetesen a kisbirtokosság is feltalálja érdekei hathatós képviselését és előmozdítását.

Ezért és mert a kisbirtokos ily szervezeti egyesületbe való lépéssel rá nézve is alig érezhető áldozatot hoz és a nélkül, hogy saját sorsai társaságából kiemelkedve oly társadalmi körbe kellene keverednie, hol tudatlansága és ügyefogyottsága következtében alárendelt és passzív szerepre volna utalva, szívesen vesz részt az egyleti élet mozgalmában, melyből nemcsak hasznot lát, hanem, mely önértékét emelve, mivelő hatást is gyakorol rá.

E szervezet abban áll, hogy az egyleti tevékenység egy részt a végsőig, — úgy szólván a kunyhóig hatolva, — decentralizálva van, másrészt azonban a szellemi erők oly centralizációjáról is gondoskodva van, hogy az egyleti működés több lépcsőfokon egymással szerves összefüggésbe jöven, tervszerűleg s a lépcsőzet minden fokán, az autonóm jogok épségben tartása mellett, — mi a működéshez való kedvet éleszt, — magasabb szempontokat követő törekvés szolgálatában áll.

A gazdasági egyesülés e szervezése mellett a kisbirtokos nép a helyi (községi) vagy a járdási körben talál alkalmat óhajai, kívánságai vagy bajai elmondására, — ha azok jogosultaknak ismertetnek el, a második fokán álló kerületi kör választmányában kelhetnek viszhangozt, sőt itt orvoslásban is részesülhetnek, innét pedig a harmadik fokot képező központi vezetés hivatalos tudomásra jutnak.

Utóbbi, intézkedési joggal s az erre szükséges eszközökkel rendelkezvén, mind azt megteheti, mit a baj megszüntetésére alkalmasnak lát, vagy ha olyast kellene tennie, mi erejét vagy hatáskörét túlhaladja, összekötteséinél fogva a kormányzat s a törvényhozás elé oly javaslatokkal állhat, melyek nagyobb szabású intézkedésekre vezethetnek.

E szervezet mellett tehát mód nyílik arra, hogy a felmerülő közérdekű eszmék és kérések úgy felmenő, valamint lefelé menő irányzatban, a lépcsőzet minden fokán fontolásra vétezhessenek, mi a nyilvánuló és számba vehető mindennemű érdekek kielégítését vagy legalább is azt teszi lehetővé, hogy minden mezőgazda a fenforgó ügyekre nézve észrevételeit vagy kívánságait illetékes helyen és meghallgattatása reményében kifejezésre juttathatja.

Ha hasonlattal kellene a gazdasági egyleti ügy ezen szervezését jellemeznem, azt azon berendezéssel lehetne összehasonlítani, melynek barmulatos tökéletességi példáját az állati vérkeringésben látjuk. A szívből, a vérkeringés központi szervében, oly erő lakozik, melynek segé-

lyével lépcsőfokokon (emésztőszervek, tüdő) szétterjeszti a vért az egész testben és ugyan-csak hatalmas erejénél fogva visszaszívja azt a test legvégsőbb elágazásaiból. Az egészséges testben a vérkeringés szabályszertien megy végbe s egy pillanatig sem szűnhet meg halálveszedelem nélkül, a mely testrészen pedig a vérkeringés tesped, az sorvadásnak indul, mely bajt jelez és melyet az egész szervezet zavartalan működése érdekében gyógyítás alá kell vinni.

Sipeki Balás Árpád.

A közönséges luczerna (medicago sativa) termesztése.

V.

A rovar világhoz tartozó állati ellenségek közé számítandók az ormányos bogár, a földi bolha, a különféle levelészek stb, melyek, ha nem nagy mértékben támadják meg a luczernásokat, számba sem igen vétetnek, ellenkező esetben azonban nagyon érzékenyen megkárosíthatják, a mennyiben a luczerna-félék termelését 4—5 éven át megátolhatják.

Termés nagysága és takarás ideje, módja. A védnövényvel vetett luczerna rendes időjárási viszonyok mellett az első évben egy kisebbszéri kaszálást ad, a védnövény nélkül kultivált ellenben kétszer is kaszálható. Szárazabb idők jártával azonban inkább csak némi legelőt szolgáltatnak, melyet azonban juhokkal feletetnük soha sem szabad, mert azok a fiatal luczernát esetleg annyira lerágják és letapossák, hogy az aztán kihajtani alig képes.

Ha tehát az első év által nyújtott legelő termést értékesíteni akarjuk, akkor fiatal szarvasmarhákkal tegyük azt. Kivételénél azonban igen óvatosan járjunk el, vagyis harmatos, vizes, vagy deres állapotban ne legeltessünk közbe-közbe pedig mintegy pihenőt tartva, az állatokat róla letereljük, nehogy az állat emésztőszervezetében könnyen bomló és sok gázt fejlesztő tulajdonságánál fogva, felpuffadás következzen be.

A luczerna termése a második évben kezdődik, illetve a kevésbé szerencsés összetételű, vagy fekvésű altalajoknál ekkor éri el a termőképességének tetőpontját. Kedvezőtlenebb altalaj viszonyok mellett azonban ezen stádiumban csak a harmadik, vagy negyedik évben jut, ezen túl a tenyészviszonyokhoz képest fokozatosan alább-alább hanyatlak termésében.

Kaszálása rendszeren a virágzás kezdetén, vagy nagyon buja és sűrű állás mellett ezen fejlődési időszak beállta előtt történik, miután kivirágzása esetén nagyon sokat fog takarmány értékéből veszíteni. A késői kaszálás folytán összes takarmányfélénk között ugyanis a luczerna veszít legtöbbet tápértékéből, mivel száranak megfásodása nagyon korán beáll s e mellett alsó levelei akkorra már megsárgulnak s oly lazán állanak, hogy a legóvatosabb gyűjtés mellett is leperegnek.

Első kaszálása — a magyar Alföldön — május hó közepe táján veszi kezdetét, a többiek pedig ezután 4—5 hétre következnek, tehát egy évben 4—6 kaszálást is adhat.

A lekaszált luczerna további kezelése két-féle módon történik, még pedig vagy a szárazabb s forróbb éghajlati vidékeken szokásos szánakészítési mód szerint, vagy pedig a nedvesebb és ködösebb klimatikus viszonyok mellett eljárárs szerint.

Az előbbi esetben a kaszálásnál arra ügyeljünk, hogy igen vastag rendeket ne vágjunk, hogy így a lekaszált rendek minden teregetés nélkül, legfeljebb egy forgatással felszáríthatók legyenek. Ez kedvező időjárási viszonyok mellett a kaszálás utáni harmadik vagy negyedik napon fog bekövetkezni, midőn verőfényes időben kora reggel, vagy az esti harmat szálltával fogjuk azt összegyűjteni.

A gyűjtésnél az egyes rendeket a három águ favilla hátsó lapjával magunk előtt hengergetve, mindaddig hajtogatjuk, míg a kitzűzött

pászta szélére nem jutunk. Ekkor ezen villázatokat boglyákká alakítjuk és további, illetve tökéletes kiszáradásig ott hagyjuk. Igen természetes, hogy az iménti gyűjtés alkalmával elmaradt nagyobb csomókat villahegygyel, az egyes szálat pedig gereblyével fogjuk összeszedni és ez utóbbit egészen külön kezelni.

A boglyák nagyságát illetőleg, azok vagy szekeres boglyák, vagy ennél jóval kisebbek is lehetnek, a mint t. i. kiszáritásuk után vagy egyenlő készülékekkel egyszerre a szekérre kívánjuk helyezni¹⁾, vagy pedig gyorsabb kiszáritás és így a tarlóról minél előbb való elszállítás céljából kisebb petrenczékbe, vagy boglyákba rakni.

A gyűjtésnél, vagy jobban mondva a boglyák összerakásánál mindig különös figyelemmel legyünk könnyű hozzáférhetőségre, miért is iparkodjunk azokat a táblák szélén, vagy a luczernások mentén elvezető utakon elhelyezni, hogy megkésett behordásuk esetén az erősen növény sarjában károkat ne okozzunk.

Hűvösebb, vagy csapadékokkal bővelkedő vidékeken a luczerna szárítása egészen elűt az imént említett szénakészítési eljárástól. Itt ugyanis a lekaszált rendeket azonnal szétterítjük, hogy lehetőleg gyors felszáradásukat elősegítsük. Egy-két napi ilyen való szárítás után megforgatjuk és estére, vagy másnapra kelve összegyűjtjük és lobrokra²⁾ helyezük, vagy pedig fokozatosan nagyobbított petrenczékbe rakjuk, hogy ilyen formán luczernánkat gyorsan felszáríthassuk. Ez utóbbi munkálattal természetesen mindig kora reggel, vagy este felé, a harmat szálltával végezzük, hogy a luczerna könnyen hulló leveleit le ne verjük.

¹⁾ A szekerező-daru, vagy kupos emelő készülék egy durva, alacsony kerékeken nyugvó, négy gerendából kup alakban összeállított gépezet, melynek segélyével egy boglya szénát úgy, a hogyan a tarlón áll, egy csomóban szekérre helyezhetünk. Ezen készüléket ugyanis két eléje fogott lóval vontatva, a felemelő boglya körül oly helyzetbe hozzuk, hogy ez éppen a négy gerenda kapcsolásába helyezze csiga alatt álljon. A csiga láncza négy kasza nagyságu erős vashorogban végződik és arra szolgál, hogy a felemelő boglya tövére jól begyurva, az emelés mütéte alatt a takarmányt összelogja. Midőn tehát a horgokat az imént jelzett módon elhelyeztük, akkor a gépezet hátsó oldalán ülő daru segítségével a csiga lánczot meghuzzuk, illetve a horgba akasztott boglyát annyira felemeljük, hogy egy alá hajtott szekérre szép lassan ráhelyezhessük. — Ezen igazán meglepő egyszerűséggel és a takarmány legérőkebb apró levélzetének leverése nélkül megakasztott szekérről azután az épülő felben levő kazal dereka táján felállított „kazalozó golyá”-hoz hajtunk, hogy ennek segélyével rakományunkat a kazalra helyezhessük.

A legnagyobb valószínűséggel Angliából származó „golya” egy szállítható kutásgashoz hasonló gépezet, mely úgy van szerkesztve, hogy a kétkaru emeltyűt képező sudara egyik végén a felemelő boglya összerakására és összetartására való horgok, a másik végén pedig a felemelésre szolgáló láncz van elhelyezve.

Munka képességét fokozza és tökélesíti a szerkezet azon berendezése, melynél fogva a sudara támpontját képező ágas könnyen forgatható, mi által ugyanis a felemelt boglya a kazal tetején tetszésünk szerinti pontra helyezhető. Épen ilyen gyakorlati azon berendezése is, hogy a boglya felhuzására szolgáló erőt közvetítő lánczot a földszínen elhelyezett csiga segélyével vízszintes irányba terelik s így a felemelőre megkívántató erőt a csigaláncz végére fogott állatokkal végzetetik. Ilyen berendezések csakis nagyobb birtok testeken gyakorlatiak.

²⁾ Lobornak olyan készüléket nevezünk, melyre a takarmányféléket teljes kiszáritásuk céljából helyezük. Sok csapadékkal bővelkedő, ködös és harmat-járta vidékeken nélkülözhetlen kisegítő eszközt képezi a jó szénakészítésnek, mert a földön elterülő rendek kiszáritása ily viszonyok közt nem igen sikerülvén, kénytelenek vagyunk azt lobrokra helyezni kiszáritani.

A lobrok rendszeren három drb — 3 méter hosszú, 12—15 cm. vastag — kupba állított ág-fából állanak, melyek vagy természetesen minőségükben, vagy pedig némi kis mesterséges összeállításban részesülnek. Az előbbi módon alkalmazandó anyag megválasztásánál arra ügyeljünk, hogy minden egyes loborfának négy-öt 3—4 cm. vastag és 15—20 cm. hosszú ága legyen. Az utóbbi esetben a természetes ágakat a loborfa oldalába furt lyukakba helyezett poczkos fa-szegekkel pótoljuk, hogy rajuk rakott takarmányt helyzetükben megtarthassuk.

Idő tartozik az ollós, vagy sátoros szárítókon való szénakészítés is. Ezen készülékek az épület tető ollós gerendázatához hasonló alappal bírnak és 40—60 cm. sortávolban vízszintes léczetben vannak felszerelve. A lobrok fölött azon előnyvel bírnak, hogy a viharoknak inkább ellenállnak, csak hogy előállításuk valamivel költségesebb. Jó közepes szénatermésnél egy kat. holdon 4 loborra, vagy egy 5 méter hosszú sátoros szárítóra van szükségünk.

A lobrokon való széna-készítési eljárás, költségesebb volta dacára, azon nagy előnnyel bír a nagyobbbitandó petrenczékben való szárítási mód felett, hogy az egyszer reá helyezett takarmányt megszáradásáig bolygatnunk többé nem szükséges.

Különösen előnyös ezen eljárás akkor, midőn a lobrokat a tábla egyik, vagy másik hozzáférhető szélére helyezük, hogy kiszáradt takarmányunkat a legalkalmasabb időben haza szállítsuk; mert ez esetben sem a sarjut nem tapostatjuk, sem azon kényszerhelyzetbe nem jutunk, hogy megszáradt takarmányunk behordásával, egy utána következő kaszálásig várjunk kelljen.

Ásványi Lajos.

Néhány szó a csicsóka termeléséről.

A „Házi Közlöny“-ben Révész Antal a következőket írja erről:

Magyarországon több helyen foglalkoznak a csicsóka termelésével, minek főczélja az, hogy szarvasmarháinknak, de leginkább sertéseinknek tavasszal takarmányt biztosítsunk.

A csicsóka (*helianthus tuberosus*) mint tudvalevő, a napraforgók neméhez tartozik; azonban világos-piros gumói a burgonyához hasonlítanak. Hazánkban magot nem hoz és gumói által szaporítható. Az ősszel jó mélyen megsántott és tavasszal megkevert földbe, a burgonyához hasonlóan, gumói elrakatnak. A midőn a növény kikelt, megkapáltatik és a talajnak begyomosódása esetén másodszer is kap egy kapálást. Egyébiránt a csicsóka nem igényel különös ápolást.

Oly igénytelen gazdasági növényt alig lehet képzelni mint a csicsóka, a legsilányabb laza, homokos talajjal is beéri. Vetése mint fent említém, tavasszal történik, de ősszel is történhetik; száraz, gyengébb földeken az őszi, kötött talajon a tavaszi vetésnek adunk elsőbbséget. Különben a föld mindenben a burgonyához hasonlóan készítették elő.

A csicsóka kétféle termést ad t. i. szár és gumó termést. A szár termést kékébe kötve télen szükség esetén, a leveles részét értve, juhokkal feltakarmányozhatjuk, a többi kóros rész jó tüzelőanyagot nyújt. Egy holdon termelt csicsókaszárral egész télen át egy kemenczét fűtöttem.

A csicsóka gumóit legjobb egész télen földben hagyni, mert kivéve, nehezen tarthatók el. Ezért legcélszerűbb kiszedéséhez csak tavaszkor fogni, a midőn aztán gumói jó póttakarmányt szolgáltatnak, oly időben, midőn a takarmány szükét érezzük. Ha a csicsóka rendes sorokba ültetett, kiszedését ekével eszközöljük. Több éves csicsókaföldeken azonban a növények szanaszét állván, a kiszedést legjobban ásóval végzük. Egyébiránt célszerű egyszerre csak anynyi gumót kiszedni, melyet 5—6 nap alatt feltehetünk.

Holdankint 40—120 hektoliter gumótermést ad, mi körülbelül 32—48 q-nak felel meg.

Ha e növény nagy elterjedési képességet, nagy termésit tekintetbe vesszük, világos, hogy kiterjedtebb termesztése, különösen a messzebb fekvésű laza, homokos talajon nagyon is nyereséges.

Sok helyen azonban ki sem szedik, hanem a sertést a fagy fölengedése után reá hajtják s a legjókorabb adja, kivált a fias jószágoknak, a természetes, jó takarmányt oly helyeken, hol a jó csicsóka pótolhatlan.

A világ buzaszükséglete.

Miután a legutóbb közzé tett hivatalos jelentések Amerika és Európa főbb buzatermő országainak idei termését kellő világításba helyezték, most a *Beerbohm's evening corn trade list* ismert angol szaklap arról közöl kimutatást, hogy az

egy-országok mennyit exportálhatnak, vagy mennyit kell majd saját szükségletük fedezésére importálniok. Az idézett lap szerint augusztus 1-től július 31-éig a viszonyok ezek lesznek:

	Valószínű kivitel	Tényleges kivitel
Egyesült-Államok és Kanada	20,500.000	29,250.000 qu.
Oroszország	8,500.000	5,500.000 "
Románia, Bulgária, Törökország, Szerbia	6,500.000	5,500.000 "
Ausztria-Magyarország	1,000.000	600.000 "
India és Persia	4,000.000	6,750.000 "
Algírja, Tunisz, Egyipt.	750.000	1,250.000 "
Chili, Argentína, Ausztrália	2,750.000	2,750.000 "
Összesen:	44,000.000	51,600.000 "
Átlagos kivitel hetenk.	846.000	992.000 "

Az importáló országokat illetőleg, melyek később aratnak, a szezon szeptember 1-től augusztus 31-ig tart.

	Becslés szerinti szükséglet 1892—93.	Tényleges bevitel 1891—92
Nagybritánia és Írország	19,500.000	22,760.000 qu.
Franciaország	4,500.000	12,500.000 "
Belgium, Németország, Holland	7,250.000	11,500.000 "
Olaszország	4,000.000	1,750.000 "
Spanyolország és Portugália	1,500.000	750.000 "
Svájc és Görögország	2,000.000	1,750.000 "
Skandinávia	500.000	650.000 "
Keletindia, Khina, Brazília	2,500.000	2,250.000 "
Összesen:	41,750.000	53,910.000 "
Átlagos bevitel	803.000	1,037.000 "

Az idézett lap e számokat következő fejtegetéssel indokolja. Az Egyesült-Államoknak fogyasztásra és vetésre 370,000.000 bushel buza kell; minthogy ideai termése 495 millió bushelre rug, marad 125 millió bushel fölöslege; a mihez még a tavalyról fenmaradt 35 millió bushel járul, úgy, hogy az Egyesült-Államok az idén 160 millió bushel, vagyis mintegy 20 millió quarter buzát exportálhatnak. Kanada ideai termését 6 millió quarterre becsülik a tavalyi 6,900.000 quarter ellenében, kivitelét pedig 500,000 quarterre 1,250.000 qu. ellenében. Oroszországban az őszi buza termését hivatalosan 6 $\frac{1}{2}$ millió, a tavaszi buzáét 21 millió quarterre becsülik, összes termése tehát, a lengyelországi 1 $\frac{1}{4}$ millió bushelt is hozzá számítva, 27 $\frac{1}{4}$ millió quarterre rug, de minthogy az ottani becslések rendszeren nagyon vérmesek szoktak lenni, valószínű, hogy csak 27 $\frac{1}{4}$ millió quarter lesz az összes termés, a tavalyi 23,300.000 quarter ellenében, miből 5 $\frac{1}{2}$ millió kivitelre került. Az ideai kivitel, minthogy a három utóbbi rossz termés miatt a készletek mind elfogytak, 8 $\frac{1}{2}$ millió bushelre teszik az exportálható buzát, a miiben azonban már a Kaukázus kivitele is befigyaltatik. A dunai országok az idén 1 millióval többet, vagyis 6 $\frac{1}{2}$ millió quarter exportálhatnak. Magyarország ideai kivitelét egy millió quarterre teszi az idézett angol lap s megjegyzi, hogy az idén Ausztriát sem kell annyira buzával ellátni, mint tavaly, mert ennek az országnak jó termése volt India kivitele most még problematikus, mert áprilistól kezdve már az új termés is figyelembe veendő. Valószínű azonban, hogy kivitele, Perzsia kivitelét is beleszámítva, 4 millió quarterre fog rugni; Egyiptom tavaly 1 $\frac{1}{4}$ millió quartert exportált, az idén alig fog $\frac{3}{4}$ milliónál többet exportálni. Chili és Ausztrália kivitele egyenlő lesz a tavalyival, noha most mintegy 100.000 quarterrel kevesebb van utban Európa felé, mint tavaly ilyenkor. Az importáló országok közül Angolország mintegy 8 millió quartert aratott, ebből 1 millió quarter vetőmagnak kellett; beviteli szükségletét 27 $\frac{1}{2}$ millió quarterre teszik. Franciaország 38,000.000 quartert aratott, $\frac{1}{2}$ millióra lehet a még meg nem adózott készleteket tenni; minthogy szükséglete 43 millióra rug, mintegy 4 $\frac{1}{2}$ milliót kell majd importálnia. Belgiumnak tavaly 3 $\frac{1}{2}$ millió quartert

kellett importálni, az idén jó termése volt, tehát csak 3 milliót fog más országokból hozatni. Olaszország 18 millió quarter buzát fogyaszt, de csak 1 $\frac{1}{2}$ millió quarterje termelt; tehát 4 milliót más országokból kell pótolni. Spanyolországnak és Portugáliának az idén rossz termése lévén, 1 $\frac{1}{2}$ milliót fog importálni, a tavalyi $\frac{3}{4}$ millió quarter ellenében. Svájcnak és Görögországnak ugyanannyi kell, mint tavaly, tehát 2 millió quarter, Skandináviának $\frac{1}{2}$ millió; Nyugat-Indiának, Khinának és Braziliának 2 $\frac{1}{2}$ millió quarter; de ezt nagyjából liszt alakjában importálják.

Lóversenyek Kolozsvár mellett.

Az erdélyrészi falkavadász társulat által az 1892. nov. 6-án rendezendő versenyek feltételei.

I. Magyar lovar-egylet díja.

Akadályverseny. 1000 frank. Ebből 800 frank a nyertesnek, 100 frank a másodiknak, 70 frank a harmadiknak, 30 frank a negyediknek. Futhat minden 4 éves és idősebb ló, mely ez idényben valamely magyarországi vagy erdélyi falka után legalább kétszer vadászott urlovas alatt. — Távoltság circa 4000 méter. Teher 4 évesre 70 klgr. 5 évesre 75 klgr. 6 évesre és idősebbekre 77 $\frac{1}{2}$ klgr. Telivérre 3 klgr. több. Lóra, mely sik-, gát- v. akadály-versenyben még nem indult, 3 kilóval kevesebb; nyertes lóra 3 klgrammal több. Erdélyben elletett és felnevelt lovak 5 kilogrammal kevesebb. — Tét 10 frt, fele bánat.

II. Hölgyek díja.

Akadályverseny. Tiszteletdíj az első, második, harmadik és negyedik lónak. Futhat minden E. f. v. t. a. a), b), c), d) tag bona fide tulajdonában levő 4 éves és idősebb ló, mely ezen falka után legalább kétszer vadászott urlovas alatt. Távoltság circa 4000 méter. Teher 4 évesre 75 klgr., 5 évesre 80 klgr., 6 évesre és id. lóra 82 $\frac{1}{2}$ klgr. Nyertes lóra még három kilogrammal több. Lóra, mely sik-, gát- v. akadály-versenyben még nem indult 3 klgrammal kevesebb. Erdélyben nevelt lóra még 5 klgrammal kevesebb. Tét 5 frt. Fuss v. fizess.

III. Katonatisztek akadály-versenye.

1000 frank. Államdíj. Ebből 700 frank az 1-ső, 150 frank a második, 100 frank a 3-ik, 50 frank a 4-ik lóé. — Futhat minden E. f. v. t. e) tag bona fide tulajdonában levő 4 éves és id. ló. Távoltság circa 5000 méter. Teher 4 évesre 75 kilogr., 5 évesre 80 klgr., 6 éves és id. lóra 84 klgr. Telivérre 3 klgrammal több, nyertes lóra még 3 klgrammal több. Lóra, mely sik-, gát- v. akadály-versenyben még nem indult, 3 klgrammal kevesebb. Tét 10 frt, fele bánat.

IV. Pony-verseny.

Akadályverseny. 250 frank. Futhat minden E. f. v. t. a), b), c), d) tag bona fide tulajdonában levő 15 markon alóli félvér ló, mely ezen falka után legalább kétszer vadászott urlovas alatt. Távoltság 2600 méter. Teher kiegyenlítés nélkül. Tét 5 frt. Fuss v. fizess.

V. Erdély-díj.

Államdíj. Akadály-verseny 1000 frank. Ebből 700 frank a nyertesnek, 150 frank a másodiknak, 100 frank a harmadiknak és 50 frank a negyediknek. Futhat minden E. f. v. t. a), b), c), d) tag bona fide tulajdonában levő félvér ló, mely ezen falka után legalább kétszer vadászott urlovas alatt. Távoltság circa 5000 méter. Teher 4 évesre 75 klgr., 5 évesre 80 klgr., 6 évesre és id. 84 klgr. Nyertes lóra 3 klgrammal több. Lóra, mely sik-, gát- v. akadály-versenyben még nem indult, 3 klgrammal kevesebb. Erdélyen kivül nevelt lóra 5 klgrammal több. Tét 5 frt. Fuss v. fizess.

Általános szabályok.

Minden versenyben csak E. f. v. t. tag lovagolhat. Oly lovasok, kik még versenyben sohasem lovagoltak 5 klgr., olyanok, kik lovagoltak, de nem nyertek, 3 klgr. teher-leengedést élveznek minden versenyben. Oly 25 éven alóli

A piaczi ezikkek	Mérték	Sepsi-Szent- György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székely-Ud- varhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza	mm.	740	680	650	750	690	—	650
Elegy buza	"	700	580	530	600	550	—	500
Rozs	"	530	500	480	500	430	—	500
Árpa	"	450	400	460	500	—	—	400
Zab	"	450	450	390	450	450	—	350
Törökbuza	"	450	400	400	450	480	—	400
Széna	"	450	200	220	150	800	—	200
Alomszalma	"	200	100	100	85	200	—	40
Túzifa	km.	200	230	220	200	240	—	225
Marhahus	kg.	46	48	44	52	48	—	44
Október		10	10	12	12	11	—	1

A piaczi ezikkek	Mérték	Cy. Fehérvár	Kézdi-Vá- sárhely	Maros-Vá- sárhely	Mégyes	Nagy-Enyod	Nagy-Szeben	Szegesvár
Tiszta buza	mm.	750	730	630	550	515	667	818
Elegy buza	"	700	—	618	450	460	597	630
Rozs	"	530	529	490	350	365	514	500
Árpa	"	—	529	357	—	—	500	—
Zab	"	540	450	418	200	300	457	400
Törökbuza	"	455	525	442	300	300	528	460
Széna	"	300	400	220	160	320	150	200
Alomszalma	"	200	110	80	80	200	100	120
Túzifa	km.	216	250	320	260	235	325	230
Marhahus	kg.	52	48	52	56	48	54	58
Október		1	6	13	6	13	4	6

Allatvásárok.

Budapest-kőbányai sertés vásár. Október 14-én. Élénkebb forgalom mellett az e heti üzlet kellemesebb volt.
 Heti állagárak: magyar válogatott árú 320—380. klg. nehéz 44—44½ kr. 280—300 klg. nehéz 44½—45 kr. Öreg 300 klg. tuli 41—43 kr. vidéki sertés 41—46½ kr. Szerb 41—43 kr román kr. tiszta klgk. Páronként 45 klg. ételsúly levonás és 4% engedmény szokásos.
 Eléségárak: Uj tengeri 5-15; árpa 5 50 Kőbányán átvéve.

Debreczen. Heti állatvásár október 10. (Eredeti tudósítás). Szarvasmarha felhajtott 16000 drb.; eladatott 3584 drb. Ló felhajtott 6100 drb.; eladatott 1150. Sertés felhajtott 42000 drb.; eladatott 18542 drb.

Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

H I R D E T É S E K.

Egeresi gipsz-, műtrágya- és vegyitermékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: parolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomassalak, egeresi trágyafosz, chilisalétrom, kálisok és egyéb különleges műtrágya-termékeit szavatolt tartalom mellett.

A t. gazdaközönségnek rendelkezésére áll a gyár vegyészeti laboratoriuma is, mely vegyi vizsgálat nyomán megállapítja és javaslatba hozza az alkalmas műtrágyát. Ily vegyi vizsgálatokat a gyár díjmentesen eszközöl, szükséges hozzá 5 kiló talajminta és megjelölése annak, mi fog azon talajba vetetni.

Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál.

a műtrágya-gyár Egeresen

vagy annak központi irodája:

Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz.

a hova a levelek és megrendelések intézendők.

82 43—52)

A Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai

Részvény-Társaság

KOLOZSVÁR (FIÓKÜZLET BRASSÓBAN)

szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

Könyvnyomdáját

mely ujabban a legdiszesebb betűkkel szaporított s így a legkényesebb igényeket is kielégitheti. 90 (35-x)

Könyomdaja, Lithographiája

melyben a legjelesebb erők s a legkitünőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó versenytársa.

Árai határozottak, olcsók.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

Előfizetéseket elfogad az

„1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK“-ra.

Ara negyedévre 1 frt.

SINGER ZWEIG ÉS TÁRSAI

aradi és temesvári

kizárólagosan szabadalmazott gyáraiból
concentrált

marhatrágya

(Engraise de boeuf)

legjobb és legolcsóbb trágyaszor

tartalmának jóállása mellett
egyedüli elárusítása az erdélyi
részekre

Deutsch Adolf

terménykereskedőnél

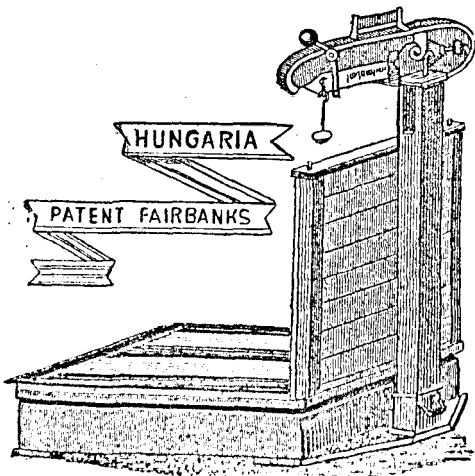
Gyulafehérvárt

a hol bővebb felvilágosítások is
nyerhetők.

110 (2—6)

FAIRBANKS-mérlegek

a legtökéletesebb mérleg-szerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérő-karral bírnak és a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Gazdasági-szeker-, marha- és zsák-mérlegeinket czélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetűknél fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyár: Ujpest. Központi iroda és raktár: Budapest, Andrassy-út 12 sz.

80 (24—26)

JOHN BLOCK, vezérigazgató.

Mayfarth Ph. és társa

mezőgazdasági gépek gyárában

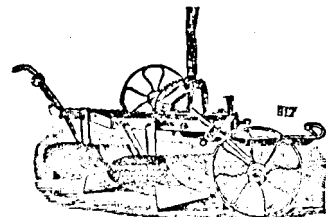
Bécs II. Taborstrasse 76. sz.

minden nagyobb kiállításon első díjjal kitüntetve készülnek a legjobb:

Megnyilt 1872-ben.

Foglalkoztat 600 munkást.

Ekék
1, 2, 3, 4 szántóvassal;
Boronák és hengerek
földekre és rétekre;
Sajtók
minden czélra, valamint
bor- és gyümölcsajtolásra;

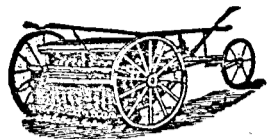
Aszaló készülékek
gyümölcs és fűzelékekre,
valamint egyéb ipari cé-
lokra;
Önműködő
szőlő- és növényper-
metezők.

Cséplőgépek, kézi-, emelő esiga- és gőzerőre; szecska- és takarmányvágó; daráló-malmok; répvágók; zöld takarmánysajtók (Blunt szab.); gabnaszelelő rosták; kukorica-morzsolók; hordozható katlan tüzhelyek mint takarmány-füllesztők és mosó-készülékek ipari czélokra.

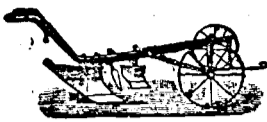
Árjegyzékek ingyen.

Képviselők kerestetnek.

EGYETEMES EKÉKET

97 (10-10)

két- és háromvasú ekéket, sorvető-gépeket, boronákat és hengereket, valamint szecska- és réparáló-gépeket, daráló-malmokat, kukorica-morzsolókat, takarmányfüllesztő-készülékeket stb. stb. a legnagyobb választékban és minden versenyt kizáró áron szállít:

Umrath és társa mezőgazdasági gépgyára
Budapest váci-körút 60.

Ajjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Ajjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Magyar Francia

Biztosító Részvénytársaság Budapesten.

(Alapított 1879-ben.)

Biztosítási alapok: 7 millió forint. Évi díjbevétel: 5 millió forint.

A társaság fennállása óta kifizetett kártérítések összege: **58 millió forint.**

Elnök:

Nagyméltóságú Beniczky Ferencz úr,

Pest megye főispánja stb.

Ügyvezető-igazgató:

Ferenchich Vimos úr.

Biztosít:

Tűzkárok ellen: házakat, gyárakat, butorokat, áruraktárakat, üzleti és gyári berendezéseket, termény és takarmány készleteket, marhaállományt s egyéb ingó vagyont.

A társaság által kezdeményezett mezőgazdasági általános biztosítás nagyobb birtokosok részéről különös figyelmet érdemel a feltételek szabadelvűsége és a díjak olcsóságánál fogva.

A díjfizetés ősszel eszközölhető, a mennyiben váltó fedezet is elfogadatik.

Balesetekre tőkét, egyénenként, vagy csoportonként gyári munkásoknak, tűzoltói testületeknek, gazdasági személyzetnek stb., halál, munkaképtelenség, vagy ideiglenes keresetképtelenség esetére.

Elet- és halál esetre tőkét, azonnal vagy később kezdődő évjáradékokat, a legalkalmasabb módon és legolcsóbb díjak mellett.

Eletbiztosítás tíz krajezár heti díj-fizetéssel alkalmas temetkezési költségekre, valamint tőke szerzésül kevésbé vagyonsok részére.

Az előforduló károk gyorsan és méltányosan rendeztetnek!

Bármily irányban felvilágosításokkal szívesen szolgál Kolozsvárt

99 (9-10) *Az Erdélyrészi Vezérügynökség.*

Gámán Zsigmond.

Csermák Gyula.

Nyers Carbolsavat,

Carbolsavaszmet, Carbolport,

Carbolineumot, aszfalt eszigetelő lemezeket

fekete és vörös tetőlakkot

Aszfalt-pépfedellemezeket

elismert kitűnő minőségben gyárt és ajánl

BIEHN JÁNOS

102 (7-10) aszfalt- és vegyészeti kátránytermékek gyára

BUDAPESTEN, IX. Ferencz-körút 46. sz.

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntő és gépgyár részvény-társaság

BUDAPESTEN.

Ajánlanak kéregöntetű kerekeket és keresztvezéseket, hengerszékeket kéregöntetű hengerekkel,

vasuti kocsikat, fordító korongokat, turbinákat. közlőképeket és zúzógépeket.

Villanyvilágításhoz való berendezéseket s erőátvitelt

104 (3-17) nagyobb távolságokra is.

Zsilipeket és átereszeket, vasuti fölszereléseket. malom- és gyárberendezéseket, különféle gép- és építési munkákat.

Aczélöntés. Gázmotorokat álló vagy fekvő egy vagy két hengerű.

A tavaszi vetéshez ajánlunk!

mindennemű műtrágyákat és pedig:

spodium- és csontsuperphosphatot, kénsavas ammóniak, káli, chilisalétrom, szarv- és csontliszteket szavatolt tartalommal a legjutányosabb árak mellett.

Figyelmeztetés. Az orsz. magyar gazdasági egyesület 1891. évben különböző műtrágyagyárosoktól beérkezett műtrágya-ajánlatokat elbírálás alá vevén, mint legjutányosabbat a mi gyártmányunkat ajánlja, különösen kiemelve, hogy részünkről tisztán szerves anyagok szállítanak, melyek a legkitűnőbb növényi tápszert szolgáltatják. (Lásd „Gazdasági Lapok“ 1891. márczius 8-iki 10. 83 (42-52) számát.)

Árjegyzékkel kívánatra készséggel szolgálunk.

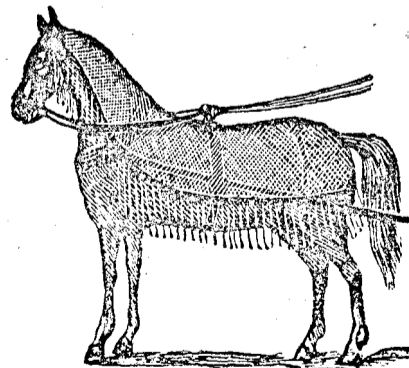
Első pesti spodium-, enyv-, műtrágya-vegyi termények gyár részvény-társulat.

Központi iroda:
Budapest. VI. váci-körút 31.

Bujánovics Sándor,
elnök.

Mindennemű gazdasági kötélárukat,

u. m.: lóistráng, kötőfék, rudalókötél, kévekötő-zsinórok, dohány-zsineget, gabnászakokat, takaró- és vízmentes ponyvákat, valamint különleges ségeket kocsizó lóhálók, tornaszerek és függő-ágyakból legjutányosabban ajánlanak

BLEIER és WEISZ

100 (7-13)

kötélgyárosok

BUDAPEST, Károly-körút 1. szám alatt (a Kerepesi-ut sarkán).